

MARTA KNAUEROVÁ, JOSEF SLAVÍČEK, LIBUŠE URUBOVÁ

ATLAS HUB

*průvodce
českou přírodou*

*více než
100 druhů*

edika.

Atlas hub

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.edika.cz
www.albatrosmedia.cz

edika.

Marta Knauerová, Josef Slavíček, Libuše Urubová

Atlas hub – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2020

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

Atlas hub

Marta Knauerová, Josef Slavíček†, Libuše Urubová

OBSAH

ÚVOD	8
HOUBY A JEJICH ZÁKLADNÍ ROZDĚLENÍ	9
JAK A KDY HOUBY ROSTOU, JAKÝ JE JEJICH VÝZNAM	10
SBĚR A URČOVÁNÍ HUB	10
ZPRACOVÁNÍ A UCHOVÁNÍ HUB	11
HOUBOVÉ MÝTY, POVĚRY A OTÁZKY	11
HOUBOVÉ OTRAVY	12
VYSVĚTLENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ	13

JEDLÉ HOUBY 22

Bedla červenající <i>Chlorophyllum rachodes</i>	22
Bedla vysoká <i>Macrolepiota procera</i>	23
Čirůvka dvoubarvá <i>Lepista saeva</i>	24
Čirůvka havelka <i>Tricholoma portentosum</i>	25
Čirůvka májovka <i>Calocybe gambosa</i>	26
Čirůvka topolová <i>Tricholoma populinum</i>	27
Hadovka smrdutá <i>Phallus impudicus</i>	28
Hlíva ústříčná <i>Pleurotus ostreatus</i>	29
Hnojník inkoustový <i>Coprinopsis atramentaria</i>	30
Hnojník obecný <i>Coprinus comatus</i>	31
Holubinka chromová <i>Russula claroflava</i>	32
Holubinka medovonná <i>Russula melliolens</i>	33
Holubinka namodralá <i>Russula cyanoxantha</i>	34
Holubinka slanečková <i>Russula graveolens</i>	35
Holubinka trávozelená <i>Russula aeruginea</i>	36
Houžovec hlemýžďovitý <i>Lentinellus cochleatus</i>	37
Hřib borový <i>Boletus pinophilus</i>	38
Hřib hnědý <i>Boletus badius</i>	39
Hřib koloděj <i>Boletus luridus</i>	40
Hřib kovář <i>Boletus luridiformis</i>	41
Hřib sametový <i>Xerocomellus pruinatus</i>	42
Hřib smrkový <i>Boletus edulis</i>	43
Hřib žlutomasý <i>Xerocomellus chrysenteron</i>	44
Klouzek (hřib) strakoš <i>Suillus variegatus</i>	45
Klouzek obecný <i>Suillus luteus</i>	46
Klouzek sličný <i>Suillus grevillei</i>	47
Korálovec ježatý <i>Hericium erinaceus</i>	48

Kotrč kadeřavý <i>Sparassis crispa</i>	49
Kozák březový <i>Leccinum scabrum</i>	50
Kozák dubový <i>Lecinellum crocipodium</i>	51
Kozák šedozelený <i>Leccinum variicolor</i>	52
Kozák topolový <i>Leccinum duriusculum</i>	53
Krásnopórka hřebenitá <i>Albatrellus cristatus</i>	54
Krásnopórka mlynářka <i>Albatrellus ovinus</i>	55
Krásnopórka žemlička <i>Albatrellus confluens</i>	56
Křehutka vodomilná <i>Psathyrella piluliformis</i>	57
Křemenáč březový <i>Leccinum versipelle</i>	58
Křemenáč krvavý <i>Leccinium aurantiacum</i>	59
Křemenáč osikový <i>Leccinum rufum</i>	60
Kuřátka žlutá <i>Ramaria flava</i>	61
Květnatec Archerův <i>Clathrus archeri</i>	62
Kyj Herkulův <i>Clavariadelphus pistillaris</i>	63
Liška Friesova <i>Cantharellus friesii</i>	64
Liška obecná <i>Cantharellus cibarius</i>	65
Muchomůrka pošvatá <i>Amanita vaginata</i>	66
Muchomůrka růžovka <i>Amanita rubescens</i>	67
Muchomůrka ryšavá <i>Amanita fulva</i>	68
Muchomůrka šedivka <i>Amanita excelsa</i>	69
Pavučinec náramkovitý <i>Cortinarius armillatus</i>	70
Pavučinec osikový <i>Cortinarius trivialis</i>	71
Pečárka opásaná <i>Agaricus bitorquis</i>	72
Pečárka polní <i>Agaricus campestris</i>	73
Penízovka hnědá <i>Gymnopus ocior</i>	74
Penízovka sametonohá <i>Flammulina velutipes</i>	75
Pýchavka hruškovitá <i>Lycoperdon pyriforme</i>	76
Pýchavka obecná <i>Lycoperdon perlatum</i>	77
Ryzec dubový <i>Lactarius quietus</i>	78
Ryzec pravý <i>Lactarius deliciosus</i>	79
Sírovec žlutooranžový <i>Laetiporus sulphureus</i>	80
Smrž kuželovitý <i>Morchella conica</i>	81
Strmělka mlženka <i>Clitocybe nebularis</i>	82
Strmělka nálevkovitá <i>Clitocybe gibba</i>	83
Stroček trubkovitý <i>Craterellus cornucopioides</i>	84
Šťavnatka pomrazka <i>Hygrophorus hypothejus</i>	85
Šupinovka kostrbatá <i>Pholiota squarrosa</i>	86
Ucho Jidášovo <i>Auricularia auricula-judae</i>	87
Václavka smrková <i>Armillaria ostoyae</i>	88
Vějířovec obrovský <i>Meripilus giganteus</i>	89

NEJEDLÉ HOUBY

90

Bedla černošupinná <i>Lepiota felina</i>	90
Čirůvka kravská <i>Tricholoma vaccinum</i>	91
Hnojník nasetý <i>Coprinellus disseminatus</i>	92
Hnojník třpytivý <i>Coprinellus micaceus</i>	93
Holubinka jízlivá <i>Russula sardonia</i>	94
Holubinka křehká <i>Russula fragilis</i>	95
Holubinka ruměná <i>Russula pseudointegra</i>	96
Holubinka smrdutá <i>Russula foetens</i>	97
Holubinka vrhavka <i>Russula emetica</i>	98
Holubinka žlučová <i>Russula fellea</i>	99
Hřib kříšť <i>Boletus calopus</i>	100
Hřib žlučník <i>Tylopilus felleus</i>	101
Hvězdovka brvitá <i>Geastrum fimbriatum</i>	102
Choroš smolonohý <i>Polyporus badius</i>	103
Korunokyjka svícnovitá <i>Artomyces pyxidatus</i>	104
Krásnorůžek lepkavý <i>Calocera viscosa</i>	105
Kuřátka Invalova <i>Ramaria eumorpha</i>	106
Kuřátka načervenalá <i>Ramaria rubripermanens</i>	107
Měkkouš kadeřavý <i>Plicaturopsis crispa</i>	108
Ohnivec rakouský <i>Sarcoscypha austriaca</i>	109
Pavučinec červenošupinný <i>Cortinarius bolaris</i>	110
Pavučinec kozlí <i>Cortinarius traganus</i>	111
Plesňák čekankový <i>Thelephora penicillata</i>	112
Plesňák karafiátový <i>Thelephora caryophyllea</i>	113
Ryzec kravský <i>Lactarius torminosus</i>	114
Ryzec nasládlý <i>Lactarius subdulcis</i>	115
Ryzec peprný <i>Lactarius piperatus</i>	116
Ryzec šeredný <i>Lactarius turpis</i>	117
Řasnatka hnědá <i>Peziza badia</i>	118
Řasnatka lesní <i>Peziza arvernensis</i>	119
Strmělka přehrnutá <i>Lepista flaccida</i>	120
Šafránka červenožlutá <i>Tricholomopsis rutilans</i>	121
Šupinovka slizká <i>Pholiota adiposa</i>	122
Šupinovka zlatožlutá <i>Pholiota limonella</i>	123
Třepenitka cihlová <i>Hypholoma lateritium</i>	124
Ucháč čepcovitý <i>Gyromitra infula</i>	125

JEDOVATÉ HOUBY 126

Bedla hřebenitá <i>Lepiota cristata</i>	126
Bedla zahradní <i>Chlorophyllum brunneum</i>	127
Čechratka podvinutá <i>Paxillus involutus</i>	128
Čirůvka mýdlová <i>Tricholoma saponaceum</i>	129
Čirůvka zelánka <i>Tricholoma equestre</i>	130
Čirůvka zemní <i>Tricholoma terreum</i>	131
Muchomůrka citronová <i>Amanita citrina</i>	132
Muchomůrka citronová bílá <i>Amanita citrina</i> var. <i>alba</i>	133
Muchomůrka červená <i>Amanita muscaria</i>	134
Muchomůrka královská <i>Amanita regalis</i>	135
Muchomůrka porfyrová <i>Amanita porphyria</i>	136
Muchomůrka tygrovaná (panterová) <i>Amanita pantherina</i>	137
Muchomůrka zelená <i>Amanita phalloides</i>	138
Pavučinec překrásný <i>Cortinarius splendens</i>	139
Pečárka zápašná (žampion zápašný) <i>Agaricus xanthodermus</i>	140
Pestřec obecný <i>Scleroderma citrinum</i>	141
Pestřec prášivkovitý <i>Scleroderma bovista</i>	142
Ryzec hnědý <i>Lactarius helvus</i>	143
Třepenitka svazčitá <i>Hypholoma fasciculare</i>	144
Ucháč obecný <i>Gyromitra esculenta</i>	145
Závojenka křížovýtrusá <i>Entoloma conferendum</i>	146
Závojenka olovová <i>Entoloma sinuatum</i>	147

REJSTRÍK 148

ZDROJE 151

ÚVOD

Atlas hub, který máte před sebou, je pouhým zlomkem výběru druhů z odhadovaných 5 000 známých hub v České republice. Pro běžného houbaře však bude jistě dostatečně přehledným průvodcem našich lesů, luk, křovin, parků i zahrad k tomu, aby dokázal správně určit, sebrat a využít nalezený druh.

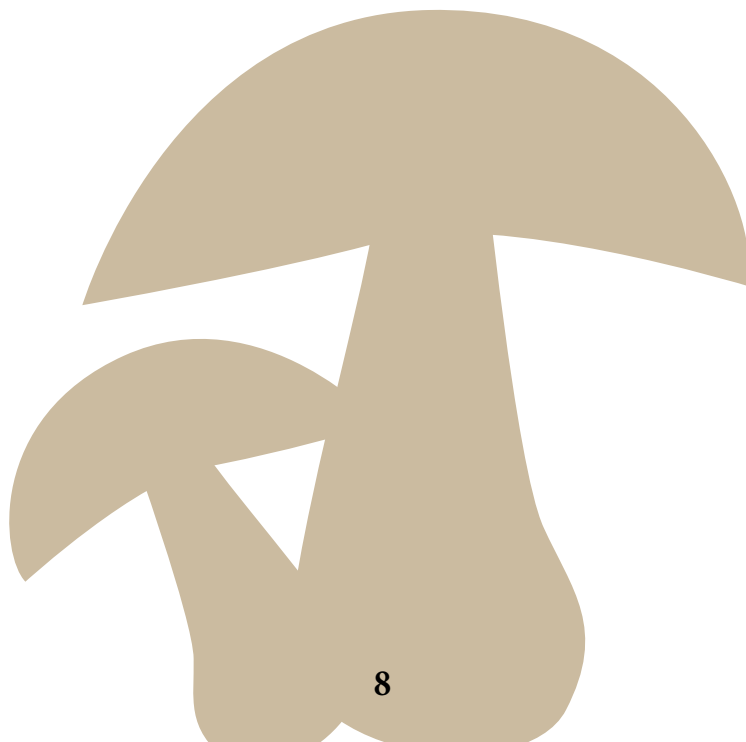
Atlas je uspořádán do tří barevně odlišných celků a stejně tak jako na semaforu, i zde znamená zelená barva ano, houba je dobrá a jedlá. Oranžová říká: Pozor! Tato houba rozhodně jedlá není. A červená nám velí stop! Houba je jedovatá. Pryč od ní! Nechme ji však růst pro krásu a užitek lesa.

Úvod atlasu je věnován základním a přehledně zpracovaným informacím, s nimiž by se měl obeznámit každý začínající houbař. Stručné vysvětlení mykologických pojmů, základní nákresy určovacích znaků či pár dobrých rad týkajících se správného sběru, uchovávání, zpracování či postupu při otravě houbami je dobré si připomenout vždy.

Kniha vychází zejména z poznatků, výzkumů, odborných vědeckých prací a fotoarchivu mykologa Josefa Slavička 19. 2. 1945–9. 8. 2019, externího spolupracovníka Vlastivědného muzea a galerie v České Lípě v oboru mykologie, a je věnována vzpomínce na jeho dlouholetou mykologickou a poradní činnost. Spoluautorkou fotografií je jeho dlouholetá životní partnerka, paní Libuše Urubová, která byla nápomocna zpracování odborných dat mykologických položek, uložených ve sbírce českolipského muzea.

Jak říkají mykologové, není dne v roce, aby houby nerostly, a proto se nebojte vydat s naším atlasem do lesů i v zimě. Krása hub je přirovnávána ke kráse květin, proto zbytečně neničte a netrhejte ty, které vám nejsou k užítku. Nechte jimi rozkvést les.

Marta Knauerová

HOUBY A JEJICH ZÁKLADNÍ ROZDĚLENÍ

Přesný počet druhů hub není na světě znám, odhaduje se na více než 100 000 druhů.

V České republice je udáván přibližný počet 5 000 druhů hub (makromycetů).

CO JSOU TO HOUBY?

Původně byly houby řazeny mezi rostliny, dnes tvoří samostatnou říši.

Jsou to stélkaté organismy – jejich tělo (stélka) je složeno z propletených houbových vláken, která tvoří podhoubí, z něhož u mnohých hub vyrůstá plodnice.

Nerozlišují se na kořeny, stonek, květy.

Nemají zeleň listovou (chlorofyl).

Živiny přijímají ve formě organických látek (z rostlin, jejich zbytků a z těl živočichů).

Rozmnožují se výtrusy (sporami).

ROZDĚLENÍ HUB

Podle viditelnosti plodnice

Mikroskopické houby (mikromycety) – jsou vícebuněčné mikroorganismy, jejichž stáří se odhaduje na 300 milionů let. Jsou přítomny v ovzduší, půdě, vodě, v potravinách i na povrchu mrtvých a živých organismů.

Velké houby (makromycety) – pouhým okem viditelné houby s velkými plodnicemi, „klasické houby“.

Podle způsobu výživy

Mykorhizické houby (myko = houba, rhiza = kořen) – žijí v oboustranně výhodném soužití s kořeny stromů a rostlin a často jsou vázány pouze na jeden druh, například ryzec dubový roste výhradně pod duby, klouzek sličný pod modřínou, kozák březový či ryzec kravský pouze pod břízami.

Saprofytické houby (hniložijné) – mají schopnost čerpat látky z odumřelých organických těl. Rostou na mrtvých tělech rostlin, živočichů či na jiných zbytcích organického původu (opadané listy a jehličí, humus) a jejich dalším rozkladem umožňují koloběh živin. Patří sem též lignikolní (dřevožijné) houby, např. hlíva ústříčná, ucho Jidášovo či krásnorůžek lepkavý.

Parazitické houby – žijí ve zvláštním vztahu dvou organismů, z nichž jeden organismus (parazit čili cizopasník) využívá druhý (hostitel). Například jedlý hřib příživný parazituje na pestřeci obecném, nejedlá housenice červená parazituje na larvách a kuklách lišajů.

JAK A KDY HOUBY ROSTOU, JAKÝ JE JEJICH VÝZNAM

Co houby potřebují k růstu?

Vláhu – houby čerpají nejen vodu ze substrátu, z něhož rostou, ale i vodu ze vzduchu, tzv. vzdušnou vlhkost.

Teplo – houby jsou na teplo velmi citlivé a mají svá minima, optima i maxima, při kterých mohou nebo nemusejí růst. Zvláště citlivé na výkyvy a nestálost tepla je podhoubí.

Světlo – není pro vlastní růst hub důležité, je však potřebné při jejich rozmnožování.

Vliv měsíce – vědecky není tento vliv potvrzen.

Jak dlouho houbám trvá, než dozrají a „zmizí“?

Hnojníky, čepičatky, křehutky – hodiny až dny
Hříby, holubinky, muchomůrky – dny

Choroše – týdny až roky

Jakým způsobem se houby šíří?

Větrem (většina hub), **vodou**.

Hmyzem, ptáky, savci (hadovkotvaré, lanýžovitě aj.).

Jaký mají houby význam?

Význam hub pro přírodu je obrovský. Rozkládají nejen všechny odpad stromů a keřů v lese, ale i zbytky odumřelých rostlin, kořínků, stébel jehličí a listů. Malou část těchto látek využijí pro svou výživu a zbytek vrací do

koloběhu látek v přírodě. Kdyby nebylo hub a bakterií, svět by byl zasypán rostlinným a živočišným odpadem, hubícím vše živé.

Význam hub pro člověka

Kulinářské využití – jedlé houby jsou oblíbenou a chutnou součástí našeho jídelníčku, a to jak druhy volně rostoucí, tak pěstované. Nadarmo se neříká, že houby jsou „maso lesa“.

Využití hub v potravinářství – především v pivovarnictví, vinařství (kvasinka pivní a vinná) a v pekárenském průmyslu (kvasinky obsažené v droždí).

Využití hub v medicíně – houby se staly v průběhu času pro medicínské účely nepostradatelné (výroba antibiotik, zejména penicilinu). Jsou důležitou součástí preventivní léčby houbami a jejich produkty (mykoterapie). Vybrané druhy (hlíva ústřičná, lesklorka lesklá a další) mají detoxikační účinky, posilují imunitní systém a zlepšují metabolismus (výměna látková).

Význam hub pro člověka je nejen pozitivní, ale díky možným chorobám, otravám jedovatými houbami či využívání halucinogenních látek z nich také negativní a zdraví škodlivý.

SBĚR A URČOVÁNÍ HUB

Co si vzít s sebou do lesa na houby?

Ideálním oblečením jsou dlouhé plátěné kalhoty, bunda s kapucí, čepice, holínky.

Lehký proutěný košík (nikdy ne igelitový sáček či tašku, houby se v nich snadno zaparí).

Kapesní nůž (nejlépe barevný – při ztrátě se snadněji hledá).

Sprej proti komárům a klíšťatům.

Mobilní telefon pro případ úrazu či zabloučení v lese.

Jak správně sbírat houby?

Vytočením kroutivým pohybem.

Vydloubnutím nožem.

Uříznutím nad bází třeně.

Jak správně určit houby?

Máte-li možnost, nechte si poradit odborníky v mykologické poradně.

Využijte poradních míst při houbařských výstavách.

Vlastním bádáním v houbařských atlasech.

Jak sbírat houby pro mykology?

Vždy vyjměte ze substrátu houbu celou.

Hlíza a pochva jsou často základními určovacími znaky pro prudce jedovaté houby.

Pokud máte možnost, vždy seberte alespoň 2 plodnice, mladší a starší. Usnadníte tak mykologům jejich správné určení.

Dobrá rada:

Určování jedlých hub jejich ochutnáním se nedoporučuje, protože i chuť jedovatých hub

je často lahodná. Je to možné provádět pouze u holubinek, avšak jakmile ochutnáte první palčivou holubinku, vaše rozlišovací schopnost a správné posouzení chuti těch dalších se výrazně sníží.

ZPRACOVÁNÍ A UCHOVÁNÍ HUB

Jak houby čistíme?

Kloboučky otřeme vlhkým hadříkem. Nohy hub (třeně) oškrábeme nožikem. Červivé, nahnílé či plesnivé houby vyhodíme.

Jak houby sušíme?

Houby nakrájíme na tenké plátky. Rozložíme je vedle sebe, vždy jen v jedné vrstvě. Možnosti sušení: Na rámu s pletivem, venku, v průvanu. V sušičce je doporučeno sušit druhy hub odděleně, mají rozdílnou vlhkost i vlastnosti. V troubě při nízké teplotě, pozor na přesušení hub. Navlečené na pevnou nit a zavěšené do průvanu oken či dveří.

Jak houby uchováváme?

Očištěné, zdravé, čerstvé houby vydrží v lednici nanejvýš týden.

Sušené houby naplníme do suchých sklenic, uzavřeme víčkem a uložíme na tmavé místo. Sušené houby lze uchovat také jako koření (rozemleté), v podobě houbového prášku. Uchování syrových hub v mrazničce se nedoporučuje, neboť mají příliš silné aroma, které ostatní potraviny velmi rychle přijímají. Podušené houby zamrazit lze. Sterilování zvláště mladých hub je velmi oblíbené a existuje mnoho receptů pro jednotlivé druhy hub. Vždy je nutné houby v dobře uzavřených sklenicích vařit nejméně 20 minut od bodu varu.

Dobrá rada:

Aby byly houby ve smaženici či po jiné tepelné úpravě stravitelnější, pokapejte je před smažením či vařením citronovou šťávou.

HOUBOVÉ MÝTY, POVĚRY A OTÁZKY

Je pravda, že se má chodit na houby brzy ráno, protože přes den nerostou?

Kdepak! Houby rostou celý den. Tato pověra se traduje od dob, kdy byl rozšířen sběr hub na tržní prodej. Ten, kdo si přivstal, našel více hub a na trhu vydělal více peněz.

Je pravda, že jedovaté houby nejsou červivé ani okousané od slimáků?

Naopak. Plži spolu s mnohými druhy hmyzu jsou proti houbovým jedům odolní, člověk nikoli.

Jsou jedovaté houby pestře a výrazně zbarvené?

Někdy ano, někdy ne. Nápadná barva rozhodně není zárukou správného rozlišení.

Zčerná stříbro po kontaktu s houbou?

Rozhodně ne. Žádná ze známých hub takovou reakci se stříbrem nevyvolává.

Dají se jedovaté látky obsažené v houbách zničit vařením?

U některých za syrova jedovatých druhů ano, jejich tepelná příprava však musí být delší a důkladnější (hřib koloděj, muchomůrka růžovka...).

Je pravda, že se jedlými houbami nemůžeme otrávit?

Není to pravda! I jedlé houby mohou způsobit trávicí potíže, či dokonce otravy. Například hřib žlutomasý (babka) potažený bílým

povlakem je napadený jinou, parazitickou houbou, a to nedohubem zlatovýtrusým, jehož toxiny jsou jedovaté. Takto „plesnivé“ babky rozhodně nesbírejte.

Jsou ohříváné houby jedovaté?

Nejsou, pokud je po vychladnutí uložíte včas do lednice. Nesmí zůstat dlouho v teple.

Dají se muchomůrky jíst?

Ano, dají, pokud je dobře znáte. Výborná muchomůrka růžovka (masák) je například snadno zaměnitelná s jedovatou muchomůrkou tygrovanou.

Je pravda, že houby nemají žádné vitamíny?

Je tomu právě naopak. Mnohé druhy obsahují jak vitamíny (B2, B3, pomáhající snižovat hladinu cholesterolu v krvi), tak i cenné minerály (draslík, železo a další). Navíc mají velmi málo kalorií. Příkladem je hlíva ústříčná, užívaná jak v medicíně, tak v lidovém léčitelství.

Dobrá rada:

Sbírejte pouze takové houby, které dobře znáte a které jsou zdravé, a věnujte velkou pozornost jejich tepelné úpravě či jiným způsobům uchování a konzervace.

HOUBOVÉ OTRAVY

Jak se otrava houbami pozná a jak při ní postupovat?

Jako typický a nejvíce rizikový příklad vezmeme otravu smrtelně jedovatou a snadno za jiné druhy zaměnitelnou muchomůrkou zelenou.

Za jak dlouho se otrava projeví?

Nejčastěji po 8–12 hodinách, někdy až za 24 hodin.

Jaké jsou první příznaky otravy?

Úporné zvracení a silné průjmy, které trvají 2 dny.

Často se tento stav nepříkládá otravě z hub, ale jiné příčině nevolnosti, což je velmi nebezpečné, neboť hrozí poškození životně důležitých orgánů.

Jak otrava postupuje v těle dál?

Po první fázi nevolnosti dochází ke zlepšení stavu otrávené osoby, což je ale pouhé zdání. Jedovaté látky dál poškozují jaterní buňky a způsobují nedostatečnou činnost ledvin.

Pokud se otrávená osoba nezačne léčit nebo je dávka jedovatých hub příliš vysoká, dochází 4. až 7. den k úmrtí, a to vlivem selhání funkce jater.

Jak poskytnout první pomoc?

Pokud víme, že postižený člověk požil jedovaté houby, vyvolejme u něj zvracení.

Po vyzvracení rozdrťte 5 až 10 tablet živočišného uhlí, rozpustte je ve vodě a dejte vypít.

Zajistěte vzorky hub (syrových i z pokrmu) a vzorek zvratků.

Otrávenou osobu co nejrychleji převezte do nemocnice nebo volejte rychlou záchrannou službu (155).

Jaký je odborný lékařský postup při určení otravy?

Pacient je umístěn na jednotku intenzivní metabolické péče.

Je nutná přesná výpověď pacienta, kdy a jaké houby jedl.

Následuje odstranění toxických zbytků z trávicího traktu.

Identifikace muchomůrky zelené podle zajištěných zbytků požívané houby.

Prísun tekutin a minerálů.

Podání medikamentů na ochranu jater a podporu vylučování toxinů.

Eliminace toxinů z těla pomocí plazmaferézy (léčebný postup, při němž dojde k odebrání, léčbě a následnému navrácení krevní plazmy do krevního oběhu) či dialýzy (krev pacienta se čistí mimotělně pomocí speciálního filtru – dialyzátoru neboli umělé ledviny).

U těžkých případů je při selhání jater nutná jejich transplantace.

Dobrá rada:

Sbírejte jen takové houby, které dobře znáte. Ty, u nichž si nejste jisti správným určením nebo je neznáte vůbec, nechte v lese.

Jejich užitek a vaše zdraví za to rozhodně stojí.

V případech, které nejsou akutní, kontaktujte Toxikologické informační středisko, tel. 224 919 293 (dostupné nonstop).

VYSVĚTLENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ

Lupenaté houby – naspodu klobouku mají lupeny, v mládí někdy zakryté plachetkou (závojem), některé z nich mají na bázi třeně výraznou kulovitou pochvu (např. bedla, muchomůrka, pečárka, ryzec).

Rourkaté houby – naspodu klobouku mají rourky (např. hřib, křemenáč, kozák, klouzek).

Rourky – trubičkovité navzájem spojené útvary naspodu klobouků hřibů a chorošů.

Póry – volná zakončení (ústí) rourek.

Podhoubí (mycelium) – soubor rozvětvených houbových vláken tvořících vlastní tělo houby. Většinou roste pod povrchem, může být i velmi rozsáhlé či vytvářet kruhy a pruhy.

Hyfy – houbová vlákna tvořící podhoubí i plodnici (základní stavební prvky hub).

Plodnice – převážně nadzemní „orgán“ houby, jehož hlavním úkolem je rozmnožování. V době zralosti se v ní tvoří výtrusy (spory).

Klobouk – horní, rozšířená část plodnice.

Třeň (noha) – střední (méně často výstředná či postranní) část plodnice vyrůstající z podhoubí a nesoucí klobouk.

Teřich (gleba) – vnitřní plodná část některých břichatkovitých hub (např. pestřice, pýchavky, hvězdovky...). Jeho obsah je nejprve bílý,

pevný, později se mění v tmavý prach.

Pavučinka (kortina) – pavučinovitě vláknitý závoj dobře patrný u mladých plodnic pavučinců a některých dalších hub.

Plachetka – blanitý či vláknitý obal, který v mládí obaluje celou plodnici. Růstem houby se trhá a její zbytky zůstávají na klobouku či na třeni v podobě pochvy.

Závoj – obal spojující u mladých plodnic okraj klobouku s třeněm, v dospělosti praská a zanechává na třeni prsten.

Prsten – zbytek plachetky na třeni houby.

Okrovka (peridie) – svrchní vrstva (obal) teřichu břichatkovitých a podzemních vřeckovýtrosných hub.

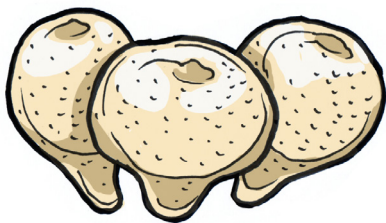
Sítka – očka, která jsou ornamentálně pospojovaná na povrchu třeně některých hřibovitých hub.

Rouško – plodná vrstva, v níž dochází k tvorbě výtrusů.

Výtrusy (spory) – rozmnožovací tělíska hub.

Čarodějné kruhy – houbové plodnice vyrůstají v kruhu, a to díky podhoubí, které se poměrně rovnoměrně rozrůstá od středu do stran, a plodnice rostou pouze na jeho okraji.

ZÁKLADNÍ TYPY PLODNIC HUB

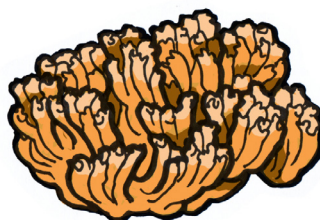
břichatkovité

hřibovité

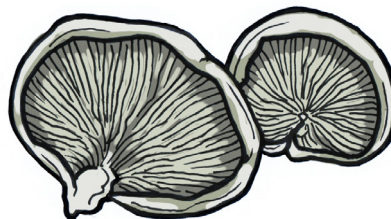
chorošovité

kuřátkovité

lošákovité

lupenaté

rosolovkovité

smržovité

HŘIBOVITÉ HOUBY (ROURKATÉ)

